

RADONPLAN

Radonplan för kommunerna Falköping, Hjo, Skövde, Tibro 2011—2020

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

BESÖKSADRESS
Hertig Johans torg 2
Skövde

TELEFON
0500-49 36 30

FAX
0500-41 83 87

E-POST
miljoskaraborg@skovde.se

WEBBPLATS
www.miljoskaraborg.se

Beslutad av Miljönämnden östra Skaraborg
den 15 juni 2011, § 66.

Inledning och bakgrund

Tillsynsplanering ska knytas till de nationella miljömålen och utgå från de regionala, samt lokala miljöproblemen. Inom Miljösamverkan östra Skaraborgs område är förekomsten av radon utbredd, mycket beroende på de rådande geologiska förutsättningarna samt förekomst av strålade byggnadsmaterial. Enligt "Miljötillsynsförordningen" (SFS 2011:13) ska en tillsynsmyndighet upprätta en tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområden enligt miljöbalken. Framtagandet av en radonplan förtydligar MÖS fortsatta arbete med radonfrågan.

Mycket arbete har tidigare bedrivits i radonfrågan, framförallt i Falköping och Skövde där problemen är mer utbredda än i övriga ingående kommuner. Det finns ett behov av att hitta ett enhetligt arbetssätt med tydliga mål.

Mål

Enligt det nationella miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" ska radonhalten i alla bostäder år 2020 vara lägre än 200 Bq/m³. Radonhalten i skolor och förskolor ska senast 2010 vara lägre än 200 Bq/m³.

Vidare har miljönämnden det prioriterade målet att radonhalten i 90 % av hyreslägenheterna inom MÖS område ska understiga 200 Bq/m³ senast 2013 (Miljönämnden östra Skaraborg den 20 oktober 2010 § 73).

Syfte

Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS) har fått i uppdrag av miljönämnden att utarbeta en radonplan som beskriver hur arbetet med att minska radonhalterna till 200 Bq/m³ i alla bostäder till 2020 ska bedrivas. Planen kommer även att beskriva det fortsatta arbetet med skolor och förskolor.

Bedömningsgrunder och riktvärden

Om Socialstyrelsens riktvärde (SOFS 2004:6) på 200 Bq/m³ överskrids, bedömer MÖS att olägenhet för människors hälsa föreligger. Mätningen ska vara utförd enligt Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) metodbeskrivning för mätning av radon i bostäder. För anmälningspliktiga utbildningslokaler ska Socialstyrelsens kompletterande vägledning till metodbeskrivning för radonmätningar i skolor och förskolor tillämpas. Denna beskrivning är ett förtydligande av SSMs metodbeskrivning för mätning av radon på arbetsplatser.

Radon i bostäder och anmälningspliktiga utbildningslokaler

Skolor och förskolor

Att radonhalt mätts i skolor och förskolor, samt att uppmätta värden underskrider riktvärdena, kontrolleras fortlöpande vid den ordinarie tillsynen. Av de besökta förskolorna och grundskolorna har de flesta mätt radon. Åtgärder är påbörjade där det finns överskridande värden. De gymnasier som ännu inte mätt radon ska göra detta kommande mätsäsong.

Tabell 1. Andelen verksamheter med halter som underskrider 200 Bq/m³ luft respektive de som ännu inte mätt radon.

Verksamhet	<200 Bq/m ³	Ej mätt
Grundskolor (53 [*])	77 %	8 %
Förskolor (93 [*])	84 %	14 %
Gymnasier (11 [*])	27 %	63 %

* Totala antalet verksamheter

Flerbostadshus

Inom MÖS-området finns cirka 24 500 lägenheter i flerbostadshus, se tabell 2. Lägenheterna är fördelade på cirka 640 fastighetsägare, varav 140 är bostadsrättsföreningar. I underlaget från lantmäteriet gällande lägenhetsantal, går det inte att skilja på hyreslägenheter och bostadsrätter. I första hand prioriteras hyreslägenheter i enlighet med miljönämndens mål.

Tabell 2. Antalet lägenheter (bostadsrätter och hyreslägenheter) i flerbostadshus.

Kommun	Lägenheter
Hjo	1 542
Falköping	6 765
Skövde	14 166
Tibro	1 961
Summa	24 434

Hyresrätter

MÖS har genomfört två sprintar med inriktning på fastighetsägares egenkontroll. Fastighetsägarna har valts ut med hänsyn till verksamheternas storlek eller art. Tillsynen har bedrivits genom möten med fastighetsägarna där deras egenkontroll granskats. Fastighetsägarna har uppmanats att inkomma med en sammanställning av radonmätningar för deras fastighetsbestånd. Mätningarna ska vara utförda enligt SSMs mätmetod. Vid behov ska kompletterande mätningar genomföras och åtgärdsplaner tas fram. Övriga fastighetsägare kommer att få samma information via brev. Tillsynen mot fastighetsägarna kommer att bedrivas stegvis:

1. MÖS granskar inkomna uppgifter. Vid behov ställs krav på mätningar eller åtgärder. De fastighetsägare som inte kommer in med uppgifter kommer att föreläggas om detta.
2. Fastighetsägarna inkommer med nya mätningar efter genomförda åtgärder.
3. MÖS gör en uppföljande granskning.

Bostadsrätter

Eftersom nämnden pekat ut hyresrätter i sitt prioriterade mål, kommer tillsynen i första läget inriktas på hyresrätter. Tanken är att tillsynen mot bostadsrätter kommer att bedrivas på samma sätt som för hyresrätter. En utvärdering av arbetsmetoden bör dock ske innan arbetet med bostadsrätter påbörjas.

Småhus

Miljönämnden östra Skaraborg har tillsynsansvar gentemot ägare av småhus. Vissa av lägenheterna i småhus hyrs ut. För att stimulera att radon mäts och vid behov åtgärdas, är det viktigt att tillhandahålla bra information. Främst används MÖS hemsida för att presentera information för allmänhet. Den lokala pressen bör användas för att ytterligare sprida informationen.

En annan viktig åtgärd för att stimulera mätningar, är att via avtal kunna erbjuda allmänheten att genomföra mätningar till ett förmånligt pris.

Tidsplan

2010

- Fastighetsägarprojekt med tillsynsbesök hos ca 20 fastighetsägare av hyresrätter i flerbostadshus. Detta projekt berörde ca 13 000 lägenheter. Fastighetsägarna uppmanades att se över sina radonmätningar och rapportera in befintliga mätningar tillsammans med eventuell mätplan och åtgärdsplan, senast 31 maj 2011.

2011

- Fastighetsägarprojekt med tillsynsbesök hos ca 20 fastighetsägare av hyresrätter i flerbostadshus. Denna gång berördes ca 1 400 lägenheter. Fastighetsägarna uppmanades att rapportera mätresultat och vid behov genomföra radonmätning under kommande mätsäsong (1 oktober och 30 april). Vid behov ska åtgärdsplan upprättas. Rapportering ska ske senast 31 maj 2012.
- Upprättande av radonplan.
- Upprätta rutin för handläggning av radonärenden.
- Upprätta system i ärendehanteringsprogram för hantering av uppgifter.
- Uppföljning av radonuppgifter från fastighetsägarprojekt 2010.
- Utskick av brev till de fastighetsägare av hyresrätter i flerbostadshus (ca 460), som inte ingått i de två genomförda sprintarna. Även de får uppmaning om att rapportera mätresultat enligt ovanstående, senast 31 maj 2012.
- Informationsmöte om radon i samarbete med SSM i samband med utskick.

2012

- Förelägga de fastighetsägare som inte genomfört mätningar.
- Uppföljning av inkomna radonsammanställningar.
- Förelägga om åtgärder och uppföljande mätningar.

2013-2014

- Utvärdering av miljönämndens prioriterade mål, dvs. att radonhalten i 90 % av hyreslägenheterna inom MÖS område ska understiga 200 Bq/m³ senast 2013
- Uppföljning av förelägganden.

2015

- Uppföljning av förelägganden.
- Utskick till ägare av bostadsrätter med uppmaning att genomföra radonmätning under kommande mätsäsong och upprätta eventuell åtgärdsplan.
- Eventuellt anordna ett informationsmöte om radon i samband med utskick.

2016

- Uppföljning av förelägganden.
- Förelägga de bostadsrättsföreningar som inte genomfört mätningar.
- Uppföljning av inkomna radonsammanställningar.
- Förelägga om åtgärder och uppföljande mätningar.

2017-2020

- Uppföljning av förelägganden.

I tillsynsplanen och behovsutredningen för 2011 är 600 timmar avsatta för arbete kring radontillsyn. För att nå nämndens prioriterade mål bedöms att mer än 600 timmar radontillsyn är nödvändig under 2012. I nuläget är det svårt att bedöma hur många timmar som behövs till radontillsyn mellan 2013 och 2020.

Fakturering

MÖS vill i första hand att fastighetsägarna redovisar resultat från radonmätningar frivilligt. För att stimulera detta, har nämnden för avsikt att inte ta ut handläggningsavgift för arbetet med att analysera de inkomna resultaten.

Om en sammanställning av radonresultat inte inkommit till MÖS inom utsatt tid så kommer verksamhetsutövaren att föreläggas att inkomma med sådan. En handläggningsavgift kommer då att tas ut. Detsamma kan gälla om fastighetsägaren inte mätt enligt SSMs metodbeskrivning. I de fall riktvärdet på 200 Bq/m³ överskrids, bedömer miljönämnden att olägenhet för människors hälsa föreligger. Därför kommer miljönämnden att förelägga fastighetsägaren om att vidta åtgärder för att sänka radonhalten. Vid föreläggande tas en handläggningsavgift ut.

Ordlista

Flerbostadshus	Byggnad som är inrättad till bostad åt minst tre familjer
Småhus	Byggnad som är inrättad till bostad åt en eller två familjer. Byggnad som är inrättad till bostad åt minst tre och högst tio familjer tillhör byggnadstypen småhus, om byggnaden ligger på fastighet med åkermark, betesmark, produktiv skogsmark eller skogligt impediment.
Bostadsrätt	En bostadsrätt innebär en upplåtelse av en lägenhet från bostadsrättsförening till nyttjande mot ersättning. Vid köp av bostadsrätt köper man inte lägenheten som sådan utan en andel i den ekonomiska föreningen, bostadsrättsföreningen, och till den andelen är en nyttjanderätt av en lägenhet kopplad.
Hyresrätt	Lägenhet (ej småhus) som hyrs ut.

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

Hertig Johans torg 2, 541 83 Skövde • 0500-49 36 30 • miljoskaraborg@skovde.se • www.miljoskaraborg.se